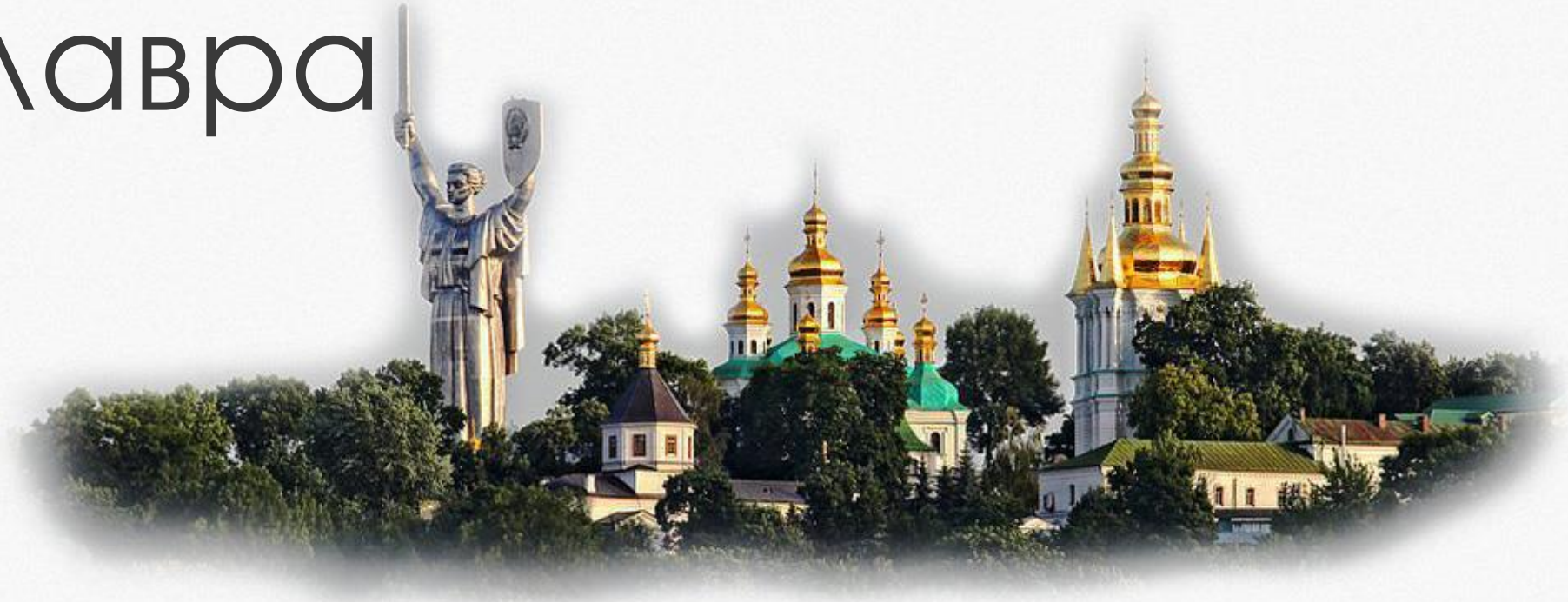
975 років таємниць: Києво-Печерська лавра

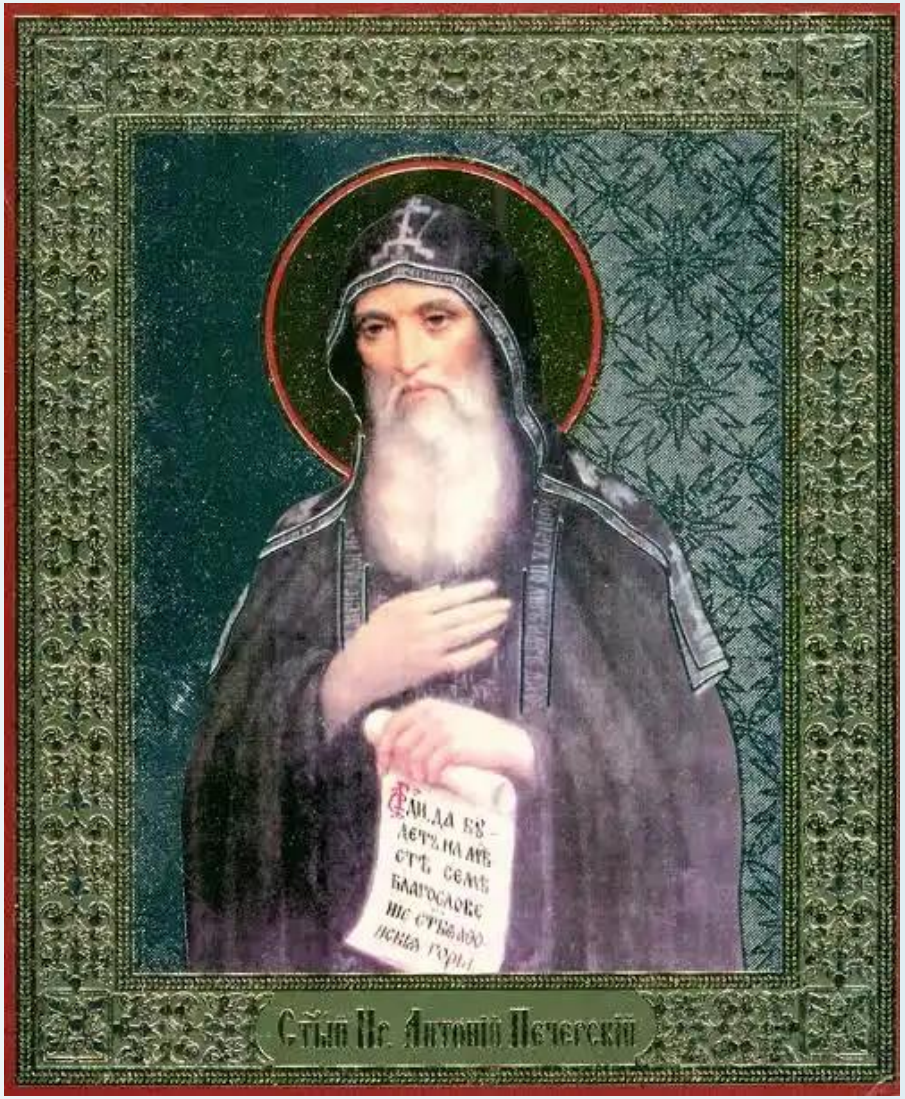

Засідання клубу Історія і право
Керівниця: Вікторія ПАВЛОВА

У 2026 році Україна відзначає 975-річчя заснування Києво-Печерської лаври (заснована у 1051 році преподобним Антонієм за часів князя Ярослава Мудрого).

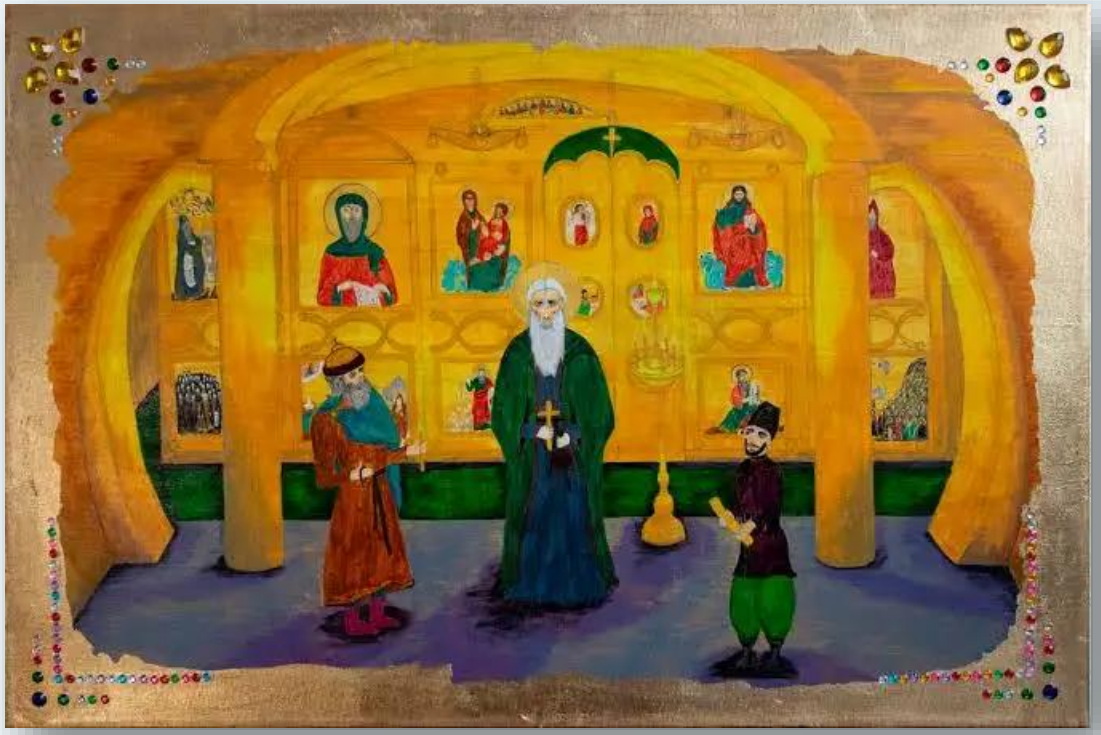
Початок історії (1051 рік):

- Прихід ченця Антонія на берег Дніпра та його поселення в печері.
- Приєднання преподобного Феодосія Печерського та перетворення печерного монастиря на колиску українського православ'я.

Осередок культури, науки та літописання Київської Русі:

- Діяльність Нестора Літописця та створення «Повісті минулих літ».
- Перша лікарня на Русі (Агапіт Печерський), іконописна майстерня (Аліпій Печерський) та Лаврська друкарня.

Відродження української християнської традиції попри пропаганду РФ

Агресивна пропагандистська політика Росії щодо православної церкви в Україні має глибокі історичні корені й завжди була інструментом впливу на суспільство. Москва використовувала церковні структури як засіб контролю над духовним життям українців, нав'язуючи ідею «єдиної православної традиції», підпорядкованої російському центру.

Така політика мала на меті не лише релігійне домінування, а й політичне підкорення, адже церковна мова, символи та ритуали ставали носіями імперської ідеології. Пропаганда будувалася на твердженнях про «канонічність» Московського патріархату та дискредитації будь-яких спроб українців утвердити власну церковну незалежність. У медіа та проповідях поширювалися меседжі про «розкол», «зраду віри» та «загрозу православ'ю», що мало на меті посіяти сумніви й розділити суспільство.

Проте сучасна Україна поступово долає ці наративи. Важливим кроком стало утвердження Православної Церкви України, яка отримала томос про автокефалію й стала символом духовної незалежності. Одним із ключових аспектів цього процесу є відродження права на богослужіння українською мовою. Адже мова літургії — це не лише засіб комунікації, а й вираз національної ідентичності та культурної самобутності. У Києво-Печерській лаврі, яка довгий час перебувала під впливом Московського патріархату, сьогодні дедалі більше монастирів і храмів переходять до практики богослужінь українською. Це означає повернення святині українському народу, відновлення історичної справедливості та утвердження духовної свободи.

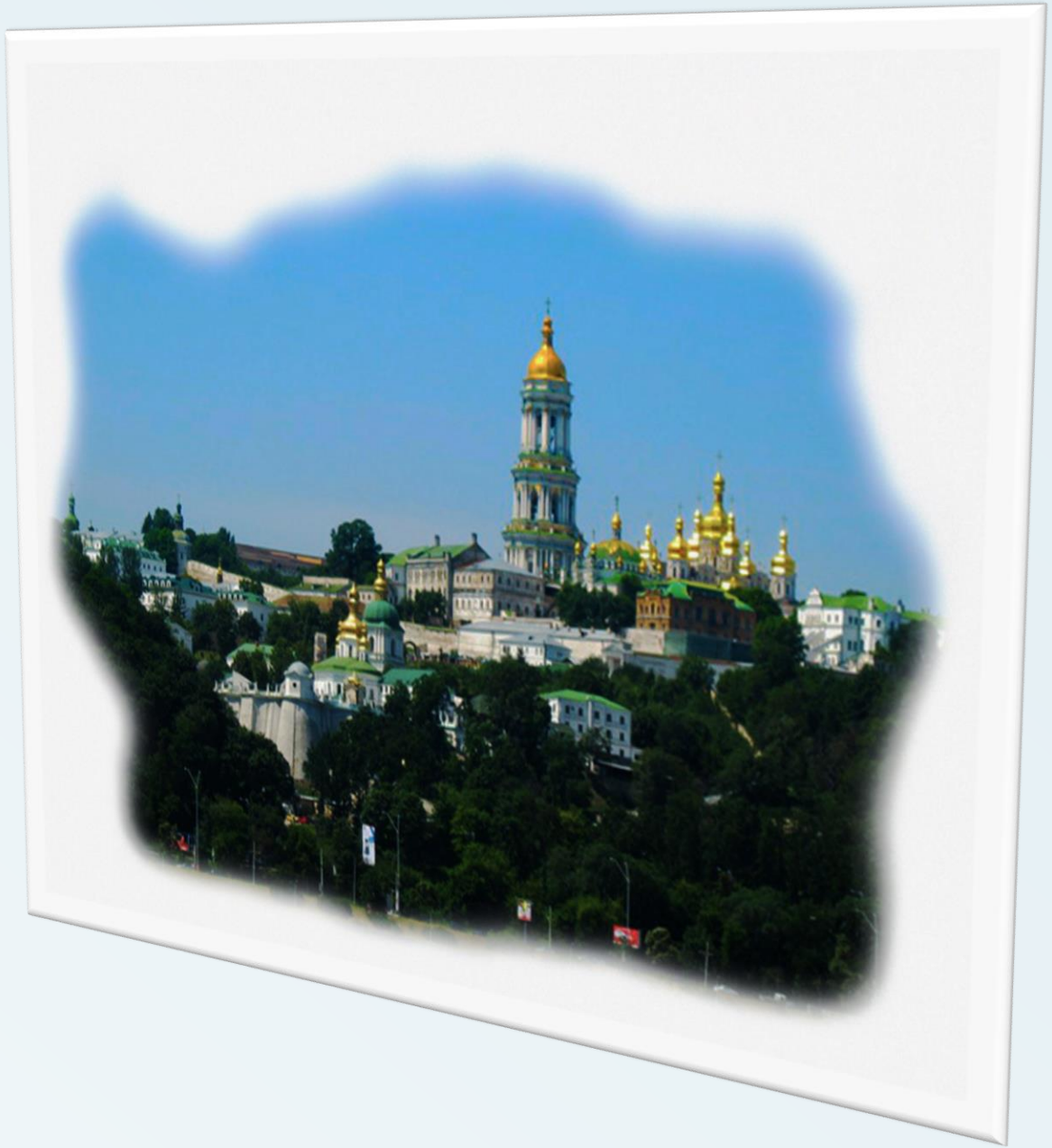

Для багатьох вірян чути молитву рідною мовою в стінах Лаври — це не лише релігійний, а й емоційний досвід. Це знак того, що українська культура й духовність більше не є підлеглими чужій політиці, а мають право на власний розвиток. Богослужіння українською стають символом єдності, адже вони відкривають двері храмів для всіх, хто прагне молитися зрозумілою мовою, без примусу до чужих традицій. Таким чином, процес повернення Лаври українській державі та утвердження української мови в літургії є не лише релігійним актом, а й важливим кроком у боротьбі за культурну та політичну незалежність. Він демонструє, що українці здатні відстояти своє право на духовну свободу й водночас зберегти багатовікову спадщину, наповнивши її новим змістом.

Успенська Києво-Печерська лавра

- **Успенська Києво-Печерська ла́вра** одна з найбільших православних святинь України, визначна пам'ятка історії та архітектури, а також діючий монастир Української православної церкви Московського патріархату зі статусом лаври.

Мапа Києво-Печерської лаври

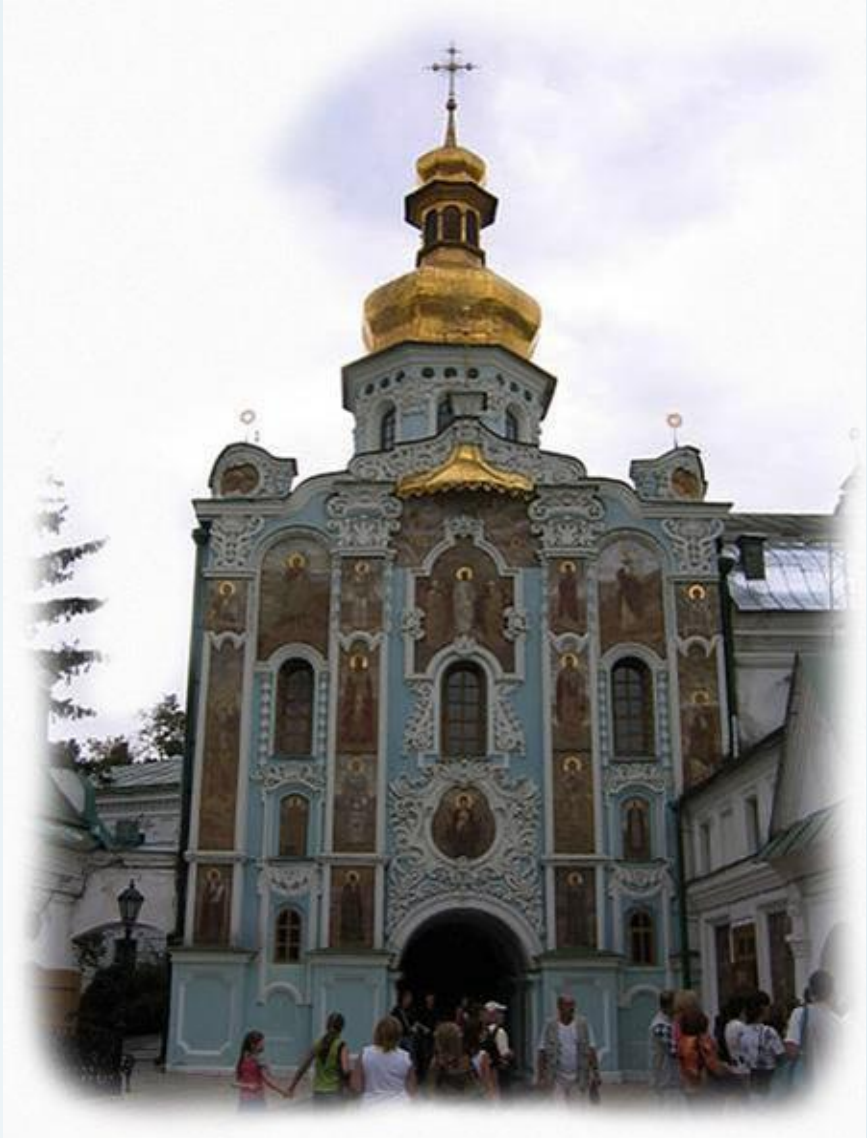

1 - Троїцька Надбрамна Церква, XVIII століття. Вхід на територію лаври.
2 - Велика Лаврська дзвіниця, XVIII століття
3 - Свято-Успенський собор, XI-XX століття.
4 - Церква Всіх Святих, XVIII століття
5 - Церква Спаса на Берестові, XII-XVII століття.
6 - Трапезна палата з церквою, XIX століття.
7 - Хрестовоздвиженська церква, XVII століття. Вхід у Ближні печери.
8 - Аннозачатіївська церква, XVII століття. Вхід у Дальні печери.

A - Виставка мікромініатюр
B - Музей народної декоративної творчості
D - Музей музичного, театрального та кіномистецтва
E - Музей історичних коштовностей
S - Сувенірні магазини
V - Виставкові зали
9 - Церква Різдва Пресвятої Богородиці, XVII століття.

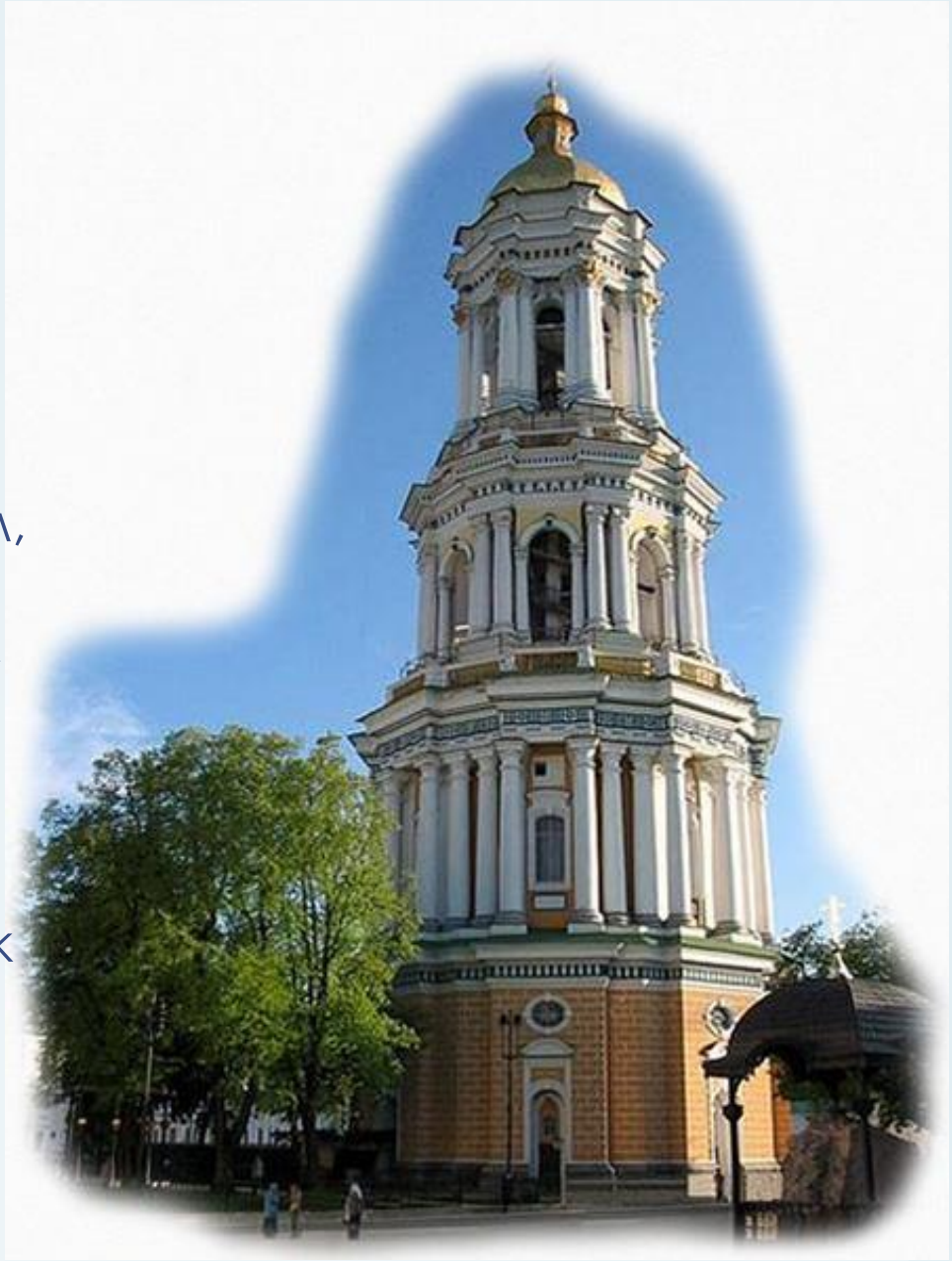
1 - Троїцька Надбрамна Церква, XVIII століття. Вхід на територію лаври.

- **Троїцька Надбрамна церква**- церква над Святою брамою Києво-Печерської лаври у Києві, побудована у 1106—1108 роках. Єдина серед наземних споруд Лаври, яка збереглася неушкодженою з часів Київської Русі, одна з визначних пам'яток архітектури, культури та історії українського народу. Церква розташована над головною монастирською брамою в уступі фортечних мурів.

2 Велика Лаврська дзвіниця, XVIII століття

- **Дзвіниця** являє собою восьмигранну чотирьохярусну башту із позолоченим куполом. Діаметр основи дзвіниці — 28,8 м, товщина стін 1-го ярусу — 8 м. Глибина фундаменту з гранітних плит перевищує 7 м. Висота — 96,52 м. Перший ярус Великої дзвіниці оброблено під руст, другий оздоблено 32 дорічними колонами, які стоять групами між вісьмома вікнами.

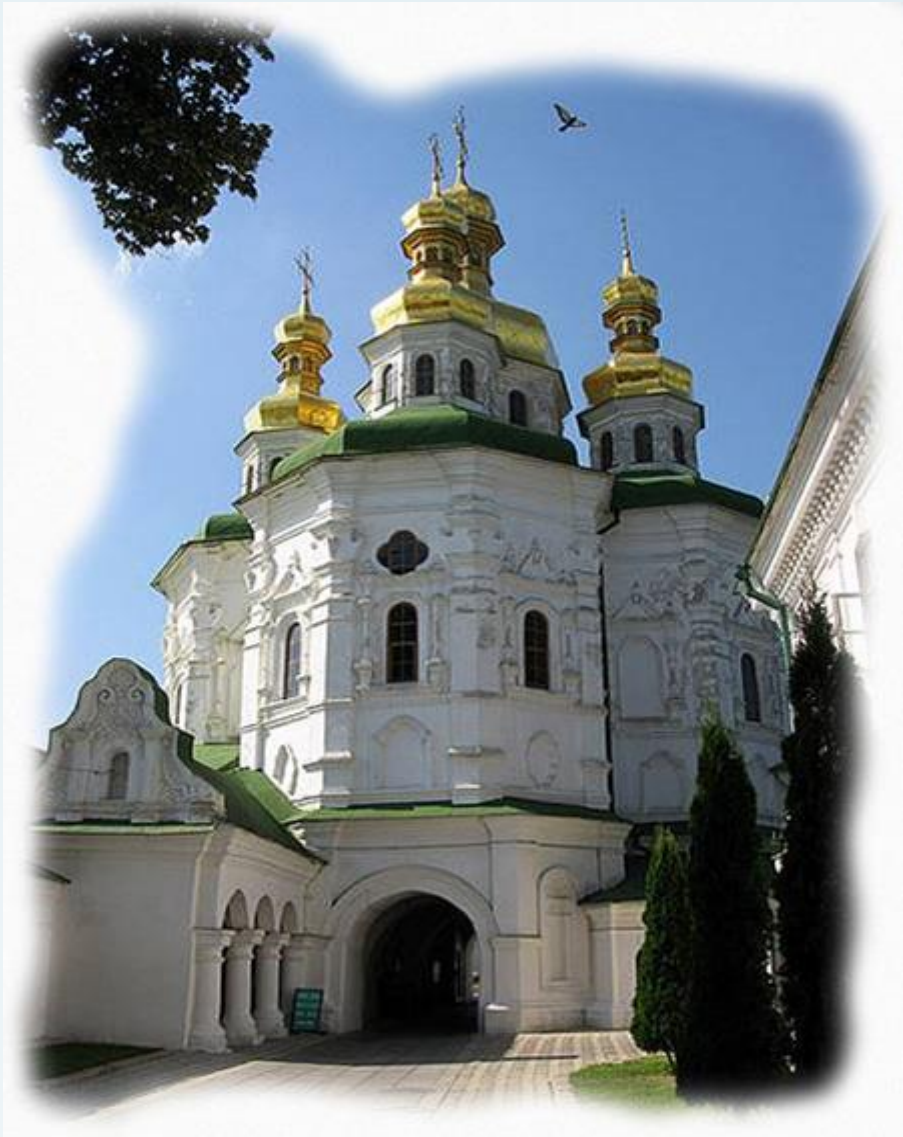
3 - Свято-Успенський собор, XI-XX століття.

- **Успенський собор** (Собор Успіння Пресвято́ї Богоро́диці) — головний соборний храм Успенської Києво-Печерської Лаври. В основі собор був шестистовпним хрестовокупольним одноверхим храмом з трьома навами, які назовні закінчувалися гранчастими апсидами. Стовпи у прорізі мали форму хреста.Пропорції ширини до довжини храму (2:3) стали основними для інших храмів княжої доби.Фасади були розмежовані пласкими пілястрами, з півкруглими вікнами між ними.

4 - Церква Всіх Святих, XVIII століття

- **Церква Всіх Святих** над Економічною брамою (або Всіхсвятська церква) — храм в складі Києво-Печерської лаври в Києві, пам'ятка архітектури XVII ст. Збудована коштом гетьмана Івана Мазепи у 1696—1698 роках в стилі українського бароко, розписи інтер'єрів виконані на початку XX ст. під керівництвом українського художника Івана Їжакевича. Присвячена святу, яке відзначається у першу неділю після Трійці.

5 - Церква Спаса на Берестові, XII-XVII століття.

- **Церква Спаса на Берестові** — стародавня церква в Києві поблизу Києво-Печерської лаври, на колишній околиці Берестове, пам'ятка архітектури XI–XII ст. Розташована за межею фортечних мурів Києво-Печерської лаври, проте вважається частиною історико-архітектурного ансамблю лаври, і разом з нею у 1990 році була включена до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО.

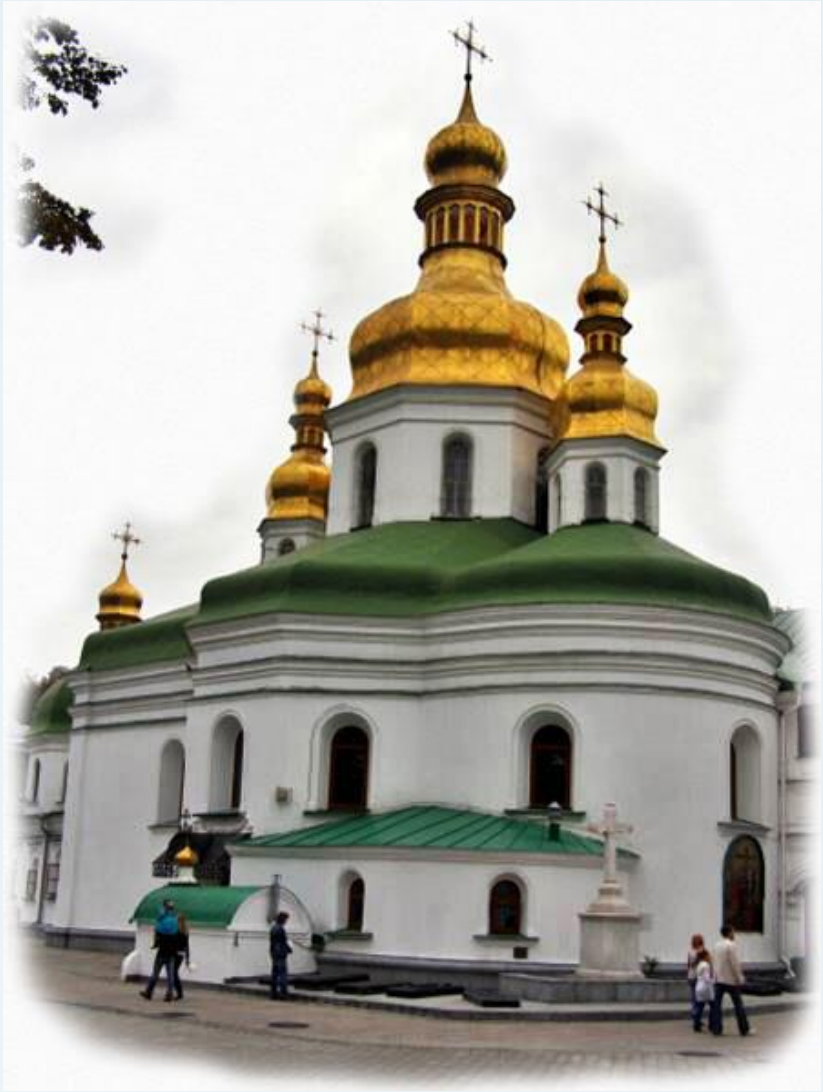
6 - Трапезна палата з церквою, XIX століття.

- **Трапезна палата з церквою** - наймолодший храм Києво-Печерського монастиря. Будівництво трапезних при монастирях було викликане вимогами Студійського статуту щодо спільного харчування ченців. Недалеко від того місця, де стоїть сучасна споруда, у 1108 р. було вимуровано монастирську Трапезну. У 1684 р. коштом київського міщанина Михайла Максимовича у Лаврі почали зводити нову кам'яну Трапезну. Будівництво її було закінчено у 1694 р.

7 - Хрестовоздвиженська церква, XVII століття. Вхід у Ближні печери.

- **Хрестовоздвиженська церква** або Воздвиження Животворящого Хреста — пам'ятка архітектури XVIII ст., є самою значною спорудою наземного комплексу над Ближніми печерами Києво-Печерської лаври. Із церкви до печер ведуть три входи. Архітектура церкви типова для українських церков того часу і збереглася до нашого часу без істотних змін.

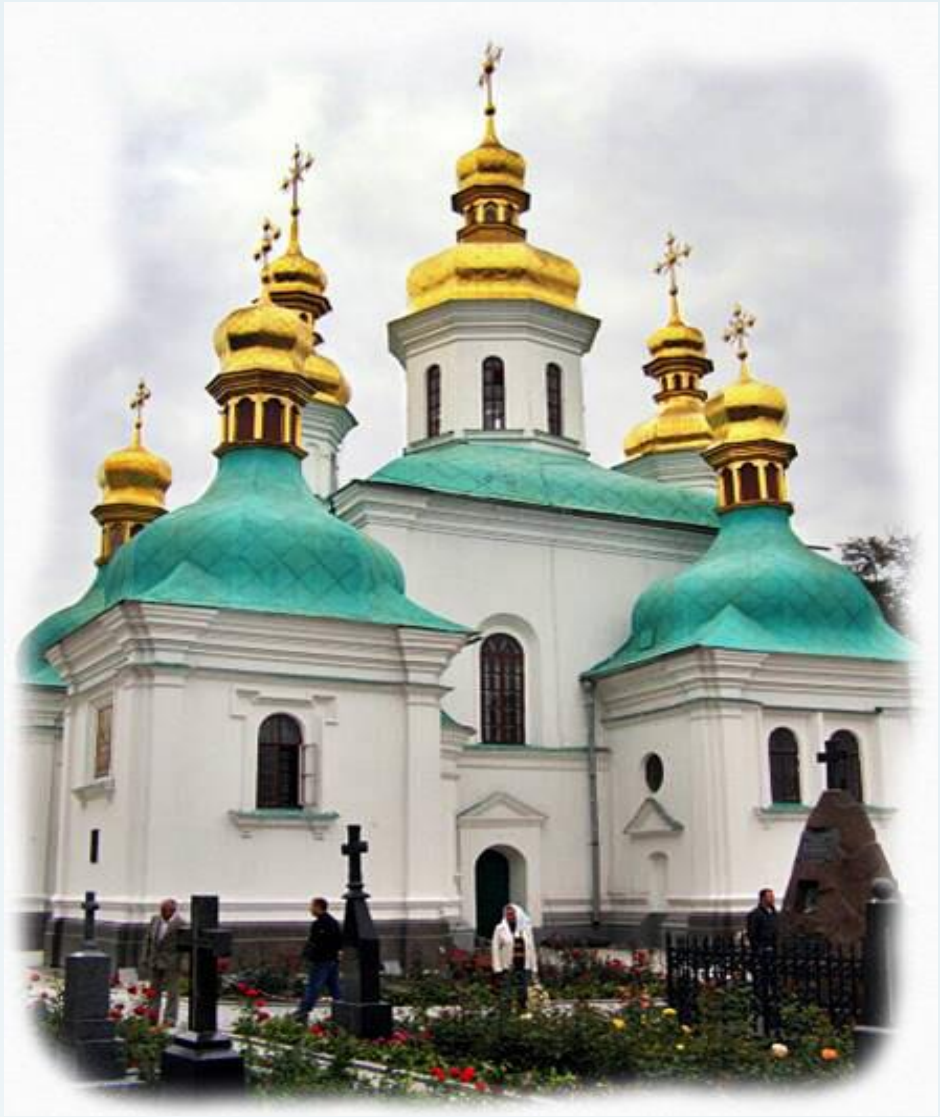
8 - Аннозачатіївська церква, XVII століття. Вхід у Дальні печери.

- **Аннозачатіївська церква** або Церква Зачатія Святої Анни — пам'ятка архітектури XVII ст. Побудована у 1679 році у Києво-Печерській лаврі над входом до Дальніх печер. Із приміщення церкви ведуть сходи до підземного лабіринту. Це однонефова однокупольна споруда, спершу мала барокові форми. У 1809—1810 роках церкву перебудували, замінивши бароковий купол на шатровий. Автором цієї перебудови був О. І. Якушкін (у чернецтві — ієромонах Арсеній, доглядач Дальніх печер).

9 - Церква Різдва Пресвятої Богородиці, XVII століття.

- **Церква Різдва Пресвятої Богородиці** — пам'ятка архітектури XVII ст. в стилі українського бароко. Знаходиться на території Києво-Печерської лаври поруч з Дальніми печерами. В теперішній час є храмом Київської духовної академії і семінарії.

Виставка мікроміниатюр

- **Автор виставки мікроміниатюр** - народний художник України, заслужений майстер народної творчості Української РСР Микола Сергійович Сядристий, 1937 року народження. Навчався в Харківському художньому училищі. Майстер спорту СРСР по підводному плаванню. Виготовленням технічних і художніх мікроміниатюр займається більше 25 років.

Музей народної декоративної творчості

- **Національний** музей українського народного декоративного мистецтва — один з найбільших художніх музеїв України. Розташований на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника у приміщенні колишніх митрополичих покоїв і прилеглої до них домової Благовіщенської церкви, які є пам'ятками архітектури XVIII — початку XX століть.

Музей друкарства України

- **Музей** розташований у давній архітектурній пам'ятці Києво-Печерської лаври — будинку монастирської друкарні, що діяла безперервно з початку XVII століття до початку XX століття (понад 300 років).

Музей музичного, театрального та кіномистецтва

- **Музей театрального, музичного та кіномистецтва України** — єдиний в Україні музей такої спеціалізації, заснований 1923 року як Театральний музей при Мистецькому об'єднанні «Березіль», очолюваному видатним діячем, реформатором українського театру Лесем Курбасом.

Музей історичних коштовностей

- **Музей історичних коштовностей Украї́ни (МІКУ)** — один із провідних музеїв України і світу, тематика експозиції — історичні і мистецькі пам'ятки з дорогоцінних металів та коштовного каміння.Музей є філією Національного музею історії України, відкритий для відвідувачів 4 січня 1969 року на території Києво-Печерської Лаври.

Сувенірні магазини

- **Сувенірний магазин** знаходиться на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Завітавши до нас, Ви можете придбати вироби народних майстрів України, а саме:
- традиційно орнаментовані українські рушники, вишиті та ткані, з Дніпропетровщини та західних регіонів України;
- жіночі ансамблі народного одягу з Покуття; вишиті чоловічі та жіночі сорочки з різних регіонів України;
- ткані та вишивані скатертини, серветки тощо - вироби з дерева, прикрашені традиційним різьбленням, випалюванням, декоративним розписом, серед яких різноманітні скриньки, свічки, сувенірні булави - атрибути гетьманської влади; сопілки, зразки кухонного начиння;

Виставкові зали

- **У виставкових залах** виставлено безліч різних історично-цінних експонатів,які може побачити кожен бажаючий.

